

DOI:<https://doi.org/10.52256/2710-3986.1-94.2021.03>

УДК 376.016:81].091.33-027.22

Любов Тарангул,

начальник філії, Чернівецька філія

Державної наукової установи

«Інститут модернізації змісту освіти»,

Чернівці, Україна

Світлана Романюк,

доктор педагогічних наук, професор

завідувач кафедри педагогіки та методики

початкової освіти Чернівецького національного

університету ім. Ю. Федьковича

ВИКЛАДАННЯ МОВ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН В УКРАЇНІ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ

У статті актуалізовано питання освіти представників національних меншин, що вимагає постійного вивчення та аналізу. Зазначено, що Україна як незалежна держава поставила на порядок денний як теоретичні, так і практичні завдання – створити власну концепцію національної політики. Проаналізовано і визначено, що завдання, сформовані Національною доктриною розвитку освіти України в XXI столітті, зорієнтовані на використання методів навчання, які спонукають навчатися самостійно, критично думати, розвивають здатність до самопізнання і самореалізації в різних креативних заходах. Доведено, що на сучасному етапі розвитку освіти відбувається активна зміна методів відповідно до цілей і завдань навчання і оптимальними є інтерактивні прийоми навчання, які викликають інтерес до пізнавального процесу, розвивають креативну можливість індивідуума, психічну і емоційну сфери. Окреслено суть, значення і типи інтерактивних методів навчання. Значуща увага приділяється їх класифікації. Розкрито сутність поняття «інтерактивні методи навчання», дано визначення сукупних термінів і описано особливості вибору конкретних інтерактивних методів. Аргументовано переваги їх використання і особливості впровадження в навчальний механізм. Також доведено, що заклади загальної середньої освіти надають якісні освітні послуги з вивчення мов національних меншин через використання інтерактивних методів навчання.

Ключові слова: *інтерактивне навчання, інтерактивний метод, іноземна мова професійного спрямування, професійна компетенція,*

навчальний процес, навчальний матеріал, мозковий штурм, обговорення критичного явища, групова дискусія, навчальна гра, форум, імітація, моделювання, семінар, метод проектів.

Постановка проблеми. Конституція та чинне законодавство України гарантують вільний розвиток, використання і відстоювання мов національних меншин, зокрема й освіти рідною мовою або вивчення рідної мови в державних освітніх закладах, або через національні культурні товариства. Закони зобов'язують усі національності України захищати свій державний суверенітет і територіальну єдність, поважати мови, а разом з ними і культуру, традиції, звичаї, релігійну самобутність українського народу та всіх національних меншин [3]. Відповідно до Європейської хартії регіональних мов або мов меншин, ратифікованої Україною, затверджена і впроваджена програма підтримки та функціонального відновлення гагаузької, кримськотатарської, караїмської мов. Вони мають особливий захист держави, добровільних фондів, неурядових організацій [4]. Метою вивчення мов національних меншин є розвиток комунікативної обізнаності учнів за допомогою навчання, яке доступне і яке необхідне для оволодіння всіма видами мовленнєвої діяльності і освоєння певного соціального досвіду [10]. Інтерактивне функціонування благополучно поєднує як взаємодію співучасників інтерактивного процесу, так і управління цим процесом з боку вчителя. Вони стають, таким чином, рівноправними суб'єктами освітнього процесу. Щоправда, вчитель бере на себе функції помічника, консультанта, організатора, радника. Такий підхід допомагає учням навчитися розвивати творче мислення, досліджувати інформацію, брати участь у різних дискусіях, приймати рішення на основі попереднього обговорення і контактувати з іншими учасниками інтерактивного процесу. Все це, у свою чергу, формує доброзичливі відносини в навчальній групі, сприяє реалізації особистісно орієнтованого підходу педагога до організації освітнього процесу, відповідає європейським рекомендаціям і нормам, які визначають пріоритетами демократизацію та гуманізацію освіти. Водночас аналіз освітніх реалій

засвідчує, що в цьому процесі наявні проблеми, вирішення яких вимагає об'єднання педагогів-практиків і вчених, особливо коли йдеться про навчання мов національних меншин в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення наукової літератури показало, що проблему застосування інтерактивних методів навчання під час викладання мов національних меншин, їхнього статусу в Україні досліджували В. Котигоренко, О. Майборода, М. Панчук, О. Рафальський, Ю. Римаренко, М. Шульга та ін. Культура угорців Закарпаття та її вплив на формування українсько-угорських відносин перебуває у центрі уваги закарпатських дослідників С. Мітряєвої, Ю. Остапця, І. Скиби (Бабинець) та ін. Етнічні аспекти українсько-польських відносин досліджені О. Калакурою, М. Литвином, С. Рудницьким, Л. Хахулою. Чимала кількість публікацій присвячена етнополітичним аспектам українсько-румунських відносин (В. Джаман, М. Зан, А. Круглашов, В. Василова, Н. Нечаєва|Орійчук та ін.). Проте окреслена нами проблема в науковій літературі, незважаючи на її актуальність для освітянської практики, не знайшла належного висвітлення.

Мета статті – показати ефективність застосування інтерактивних методів навчання під час викладання мов національних меншин в закладах загальної середньої освіти та дослідити їх вплив на розвиток особистості учня через різні види мовленнєвої діяльності: формування ключової, комунікативної та читацької компетентностей, здатності спілкуватися мовою для духовного, культурного та національного самовираження; формування поваги до культурної спадщини етнічних груп, які проживають в Україні; розвиток емоційно-чуттєвого досвіду, мовленнєвих та творчих здібностей учнів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Забезпечення високоякісного вивчення мов національних меншин є частиною шкільної мовної освіти. Школа покликана сприяти збереженню, розвитку мови, культури національних меншин України і одночасно забезпечити ступінь

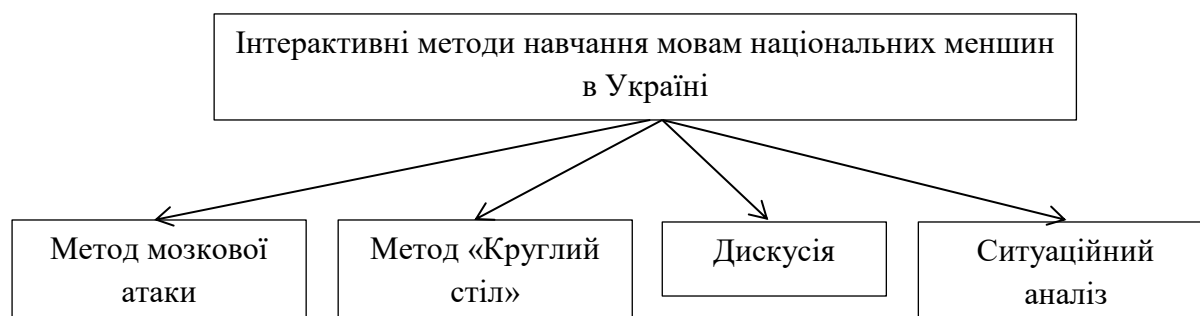
володіння державною мовою, що забезпечує інтеграцію учнів в українське суспільство. Форми навчання, зміст освіти і стандарти вивчення мов національних меншин визначаються на основі аналізу функцій, які виконуються мовою в суспільстві (з урахуванням фактичних та очікуваних сфер її використання) [2]. Мови національних меншин вивчаються в школах України за різними принципами: як мови навчання, як окремі предмети, курси за вибором, факультативи, гуртки і тому подібне. Державні стандарти розглядають два основні варіанти: мова викладання і мова як окрема навчальна дисципліна в закладі освіти. Особливістю державних стандартів мов меншин є те, що вони, як правило, визначають головні властивості (завдання, зміст) навчання в школі на різних мовах. Специфіка, зміст таких характеристик повинна бути передбачена навчальною програмою для будь-якої мови окремо [3]. Інтерактивні прийоми навчання нині є актуальним способом роботи вчителів у класі, тренерів груп і педагогів будь-якого освітнього закладу. Інтерактивність в навчанні вчені розглядають як здатність взаємодіяти, навчатися в розмові, діалозі, процесі. Таким чином, інтерактив можна в буквальному сенсі назвати методом, завдяки якому учень виступає не лише як слухач, спостерігач, але й бере активну участь у цих заходах, на практиці створює їх. У наукових роботах, які розкривають інтерактивну модель викладання мов національних меншин, визначено її головні риси: навчання засноване на взаємодії учня з освітнім середовищем, яке є освітнім простором; таке навчання змінює взаємодію викладачів та учнів: водночас робота педагога поступається місцем активності школярів, а завдання викладача - створити умови для їх ініціативи [18].

Учитель виступає в ролі консультанта, організатора, стає одним із джерел інформації. Взаємодія виключає переважання будь-якого учасника тренінгу, будь-якої точки зору над іншими. Це сприяє здобувачам освіти навчатися критично думати, вирішувати складні проблеми на основі аналізу ситуацій і належної інформації, оцінювати різноманітні погляди, приймати зважені рішення, сперечатись, спілкуватись з іншими людьми. На відміну від

активних методів навчання, які засновані на односторонньому спілкуванні (його організують і регулярно мотивують вчителі), інтерактивні прийоми концептуально змінюють схему спілкування в процесі навчання. Вони орієнтовані на реалізацію пізнавальних інтересів і потреб індивідуума, тому значуща увага приділяється організації процесу оптимального спілкування, при якому його учасники більш рухливі, відкриті й активні [4]. Даний підхід допомагає активізувати навчальний процес, здійснити його більш цікавим і менш стомливим для учасників [1]. В основі взаємодії лежить принцип багатостороннього спілкування, який характеризується відсутністю полярності та мінімальною концентрацією вчителя. Інтерактивне навчання - це спільне навчання, взаємонавчання (колективне, групове, спільне навчання), в якому учень і вчитель є рівноправними суб'єктами освітнього процесу. Організація такого навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне вирішення проблем на основі аналізу обставин та ситуації. Він ефективно сприяє формуванню вмінь і навичок, вихованню цінностей, створенню атмосфери співпраці, взаємодії. Метою інтерактивного навчання є створення комфортних умов навчання, в яких кожен учень буде бачити свої успіхи у вивченні рідної мови. Зміни в сучасному світі вимагають відповідно зміни цілей і завдань освіти. Зумовлено це насамперед тим, що зменшується функціональна важливість і привабливість традиційної організації навчання, передача «готової» інформації від вчителя учню перестає бути головним завданням освітнього процесу.

Сьогодні важливо викликати інтерес школярів до навчальної теми, перетворити аудиторію пасивних спостерігачів в активних учасників. Якщо вчитель у своїй роботі буде використовувати активні форми і прийоми навчання, то це важливе питання вирішиться само собою. Діяльні форми навчання базуються на інтерактивних методах, коли є взаємний зв'язок не тільки між педагогом і учнем, але і між учнями в процесі навчання [6]. Види

інтерактивних методів викладання мов національних меншин в Україні наведені на рис. 1 [7].

Рис. 1. Види інтерактивних методів навчання мовам національних меншин в Україні

Метод мозкового штурму – це метод розв’язання актуальних проблем за короткий час. Сенс його полягає в тому, що за нетривалий проміжок часу потрібно висловити якомога більше ідей, обговорити їх і класифікувати. Даний метод використовується для вирішення складних завдань, у різних видах діяльності: в роботі з малими і великими навчальними групами, індивідуальній роботі [7]. В педагогічній практиці цей метод використовує Васильчук Марія вчителька румунської мови та літератури Боянської ЗОШ Чернівецької області. Досконале володіння румунською мовою дало можливість стати учасниками учням 10 класу міжнародної олімпіади в Румунії (м. Бухарест 2019). Вчитель угорської мови та літератури Великогеєвецького ліцею ім. Ференца Еґрі Пердук Іболя використовувала даний метод в організації навчального процесу дистанційного навчання у 2020/21 навчальному році.

Круглий стіл – метод проведення занять з учнями, які зазвичай вже мають певний практичний досвід роботи з обраної теми. У процесі спілкування здобувачі освіти можуть і повинні намагатися обґрунтовано ставити питання з тематики обговорення, серйозно аргументувати підходи до їх вирішення, а також повідомляти про благополучний і несприятливий експеримент. Круглий стіл – це своєрідна зустріч для обміну досвідом та обговорення практичного досвіду, наявних недоліків. У такий спосіб учні

вивчають зміст теми, визначають її головні проблемні місця [7]. Цей метод є актуальним в роботі вчителя польської мови Калуські Томаша. Учні Старокрасношорської гімназії Чернівецької області є постійними учасниками міжнародних українсько-польських конкурсів.

Дискусія – це діяльний метод здійснення занять, призначений для мобілізації реальної і теоретичної інформації, поглядів учнів на слабкі місця. Обговорення доречне при розгляді суперечливих питань, але ситуація суперечливих інтерпретацій може не виникнути в навчальному процесі. Через це, не зовсім правильно прогнозувати урок завчасно як дискусію. Головними умовами застосування дискусії в активному навчанні виступають наступні: потрібно в рамках теми дослідження визначити недоліки, стосовно яких учні усвідомлено дотримуються значно різних точок зору. Це можна робити під час лекцій та інших занять; а також потрібно визначити чи пов'язані ці дискусійні питання з інтересами, які стосуються учнів [7]. Особливо вдалим є його використання з навчання угорської мови Дерценської ЗОШ Закарпатської області, що сприяє створенню умов для вивчення рідної і державної мови.

Ситуаційний аналіз полягає в тому, що здобувачі освіти, прочитавши опис, незалежно аналізують ситуацію, діагностують проблему і подають власні ідеї та рішення в обговоренні з іншими учнями. Залежно від характеру матеріалу висвітлення використовують обставини-ілюстрації, оцінки ситуацій та обставини-вправи [8]. Ілюстрація обставини містить приклад із практики керівництва (як позитивний, так і негативний) та спосіб вирішення події. Аналіз обставини - це опис ситуації і можливе вирішення в готовій формі: вам потрібно лише оцінити, наскільки це законно і оптимально. Ситуація полягає в тому, що певний епізод керівником готується таким чином, що для його вирішення потрібні будь-які стандартні рішення процесу, такі як визначення стандартів, заповнення таблиць, використання юридичних документів та ін. Ситуаційний аналіз включає метод аналізу певних ситуацій, метод «вивчення справи», метод «інциденту», аналіз ділової кореспонденції

(«баскетбол – метод») [8]. Ситуаційний аналіз є дуже важливим методом при підготовці навчання – зазвичай аналіз певних ситуацій, що включає поглиблення і детального дослідження реальної або змодельованої ситуації. Використання методу аналізу певних ситуацій допомагає вирішити такі освітні завдання, як: розвиток аналітичного мислення, використання аналізу в динаміці; оволодіння компетенціями в роботі з інформацією: відособленість, структурування і ранжування відповідно до важливості проблем; прийняття менеджерських рішень; розвиток сьогоденних менеджерських і соціальнопсихологічних технологій; розширення комунікативної обізнаності; розвиток компетенції вибирати кращі варіації ефективної роботи з комерційними та іншими людьми; стимулювання ноу-хау; збільшення мотивації до дослідження теорії проблем [9].

Надзвичайно ефективним, особливо в організації самостійної роботи здобувачів освіти, є *кейс-метод* (метод кейсів і ситуацій). Це інтерактивний метод навчання, який дозволяє наблизити освітній процес до реальної практики. Він сприяє розвитку винахідливості, здатності вирішувати проблеми, розвиває здатність аналізувати проблеми, спілкуватися іноземною мовою [3]. Педагоги Чернівецької гімназії ім. Олександра Доброго Бичу Анкуца та Колесникова Дойна завдяки цим методам виховують переможців Всеукраїнських олімпіад з румунської мови та літератури. Складовим елементом кейсового методу у вивченні румунської та угорської мов є детальне обговорення змісту, при цьому роль учителя полягає в тому, щоб спостерігати за дискусіями та керувати ними. Вирішуючи справу, учень не лише використовує набуті знання, а й виявляє свої особисті якості, зокрема вміння працювати в групі, та демонструє рівень володіння рідною мовою. Справа – це опис реальної життєвої ситуації, який використовується як педагогічний інструмент для провокування дискусії в класі. Вона повинна відображати не тільки конкретну реальну проблему, а й актуалізувати певний набір знань, які необхідно засвоїти в процесі вирішення цієї проблеми. Перевагою кейсів є можливість оптимального поєднання теорії та практики,

що надзвичайно важливо при підготовці майбутніх фахівців. Крім того, випадок допомагає здобувачам освіти краще зрозуміти тему, розвинути уяву, отримати додаткову інформацію, застосувати та розвинути аналітичне і стратегічне мислення, здатність вирішувати проблеми та робити раціональні висновки, розвивати комунікативні навички. Досвід показує, що використання цієї технології дозволяє організувати самостійну роботу здобувачів освіти, робить її змістовною, цікавою та ефективною [20] в закладах освіти Одеської області (педагоги: Матушевська Наталя, Арсонова Катерина, Жолобнюк Ганна). Даний метод успішно використовують у своїй роботі Бардош Нора вчитель угорської мови та літератури Берегівського ліцею ім. Габора Бетлена та Попа Марія вчителька румунської мови Петрашівської ЗОШ Чернівецької області. Слід зазначити, що у процесі вивчення стану викладання мов національних меншин в закладах загальної середньої освіти співробітники інститутів післядипломної педагогічної освіти спрямовують свої зусилля на впровадження інтерактивних методів навчання. Зокрема методист з румунської мови та літератури ІППЧО Говорнян Ліля рекомендує педагогам використання кейс методів. Єва Браун, методист з угорської мови та літератури Закарпатського інституту післядипломної освіти надає перевагу методу «круглий стіл». Наукові співробітники Чернівецької філії Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» в консультаціях педагогам рекомендують використання інтерактивних методів навчання в комплексі, залежно від класу, теми та мети. Отже, застосування інтерактивних методів навчання як засвідчує аналіз освітньої практики, особливо доцільно використовувати в закладах загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин. Зумовлено це тим, що в Україні компактно проживають національні меншини і зберігають етнічну ідентичність, в спілкуванні використовують мови своєї етнічної групи. Особливість викладання полягає в тому, що мови національних меншин є не лише предметом, а й важливим засобом навчання, виховання і формування людини в процесі оволодіння всіма іншими

предметами початкового етапу освіти національних меншин [11]. З огляду на мету і завдання мовно-літературної складової освіти, розрізняють наступні змістові лінії: мовна, мовленнєва, соціально-культурна і діяльна.

Головна лінія – розмовна, лінгвістична, соціокультурна і семантична робота спрямована на допомогу в розвитку мовлення [12].

Для досягнення оптимальних результатів у вивченні мов національних меншин передбачається виконання таких завдань [12]:

- сформуванню мотивацію учнів до вивчення мови меншин;
- розвивати здатності до навчання мов;
- розвивати комунікативні знання з рідної мови;
- розвиток в учнів умінь читання як виду мовленнєвої роботи; – розвиток мовлення учнів, умінь компонувати власні вислови щодо змісту прочитаного (прослуховувань);
- забезпечити органічне поєднання різних типів мовної діяльності (слухання, говоріння, читання і письмо);
- забезпечити оволодіння функціональними компонентами мовної організації з урахуванням особливостей фонетичної і граматичної систем будь-якого з мов навчання;
- розвиток в учнів прийомів самостійної роботи з різними видами і жанрами дитячих книжок; вмій відбору інформації для здійснення освітніх і пізнавальних завдань; розвиток здібностей сприймати, розуміти, досліджувати різні типи літературних і освітніх текстів з використанням елементарних літературних понять;
- розвиток творчої літературної діяльності школярів;
- сприяти соціокультурному розвитку людини;
- ознайомлення учнів з дитячою літературою в авторському, жанровому, тематичному різноманітті; розвиток у них громадянських, морально-етичних цінностей за допомогою художніх образів літературних творів;

– виховання потреби в систематичному читанні як засобі пізнання світу, самопізнання і сукупного культурного формування.

Отже, проведені дослідження, висвітлення досвіду вчителів-практиків показує, що інтерактивні методи викладання мов національних меншин сприяють активізації та оптимізації освітнього процесу. Вони допомагають здобувачам освіти:

- навчитися правильно формулювати власну думку;
- аналізувати отриману інформацію;
- використовувати раніше набуті знання та досвід;
- обговорювати, відстоювати власну точку зору;
- бути більш впевненим, незалежним, самодостатнім.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок. Отже, вищевикладене дозволяє нам зробити висновок про те, що впровадження сучасних форм і методів інтерактивного навчання в процесі оволодіння мовами національних меншин України на засадах особистісно орієнтованого підходу до роботи з учнями значно збільшує обсяг мовної та комунікативної практики, забезпечує ґрунтовне засвоєння виучуваного матеріалу учасниками освітнього процесу, а також вирішення низки навчальних завдань. Використання цих методів у роботі змушує вчителя бути в постійному творчому пошуку, генерувати нові завдання та шляхи їх вирішення, самовдосконалення, розвитку на професійному та особистісному рівні. Адже в процесі роботи з тим чи іншим інтерактивним методом педагог стає не просто носієм нової інформації, але й організатором індивідуальної, творчої діяльності учнів, які нині орієнтовані на вивчення точних дисциплін. Він отримує всі можливості для вдосконалення освітнього процесу та розвитку особистості учнів. Однак, варто зауважити, що найважливішим моментом є раціональне використання інтерактивних методів, відповідно до структури освітнього процесу та його цілей, ефективне поєднання з традиційними, загальноприйнятими методами навчання.

Подальшого дослідження заслуговує практика застосування інтерактивних методів навчання з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів закладів загальної середньої освіти з мовами навчання національних меншин.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Варзацька Л.Д. Інтерактивні методи навчання: лінгводидактичні засади. Миколаїв, Дивослово, 2019. № 2. С.51–55.
2. Для нацменшин у школах запровадять навчання різними мовами. URL: https://education.24tv.ua/dlya-natsmenshin-shkolah-zaprovadyat-navchannya-povini-ukrayini_n1445480
3. Дослідження сучасного стану статусу національних меншин в Україні. URL: <https://knowledge.allbest.ru/political.html>
4. Коваленко О. Концептуальні зміни у викладанні іноземних мов у контексті трансформації іншомовної освіти. Іноземні мови в навчальних закладах. Київ, Педагогічна преса, 2020. 347 с.
5. Кошманова Т. Кейс-метод в педагогічній освіті США. Шлях освіти. 2000. № 1. С.22-24.
6. Інтерактивні методи навчання: Навч. Посібник. За заг. ред. П. Шевчук і П. Фенриха-Щецін. Київ: WSAP, 2015. 170с.
7. Інтерактивні методи навчання. URL: <https://www.sites.google.com/site/nmcmyk/naukova-dialnist/interaktivni-etodi-navcanna>
8. Інтерактивні методи навчання при вивченні мов національних меншин в Україні. URL: <http://confesp.fl.kpi.ua/node/1167>
9. Інтерактивне навчання в Україні. URL: <https://engage.org.ua/interaktyvne-navchannya-v-ukrayini>
- 10.3 навчанням мовами національних меншин. URL: <https://infopedia.su/12xada2.html>

11. Захист національних меншин, в тому числі Ромів, та мов меншин в Україні. URL: <https://www.coe.int/uk/web/kyiv/national-minorities>
12. Методичні рекомендації щодо викладання мов національних меншин. URL: <https://www.schoollife.org.ua/metodychni-rekomendatsiyi-shhodo-vykladannya-mov-natsionalnyh-menshyn-integrovanogo-kursu-literatura-v-2016-2017-navchalnomu-rotsi>
13. Методичні рекомендації про навчання мовами корінних народів, національних меншин у класах закладів загальної середньої освіти та особливості вивчення мов і літератур корінних народів, національних меншин у 2020/2021 навчальному році. URL: <https://www.schoollife.org.ua/metodychni-rekomendatsiyi-pro-navchannya-movamy-korinnyh-narodiv-natsionalnyh-menshyn-u-klasah-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osvity-ta-osoblyvosti-vyvchennya-mov-i-literatur-korinnyh-narodiv-natsionaln>
14. Мови національних меншин. URL: <https://studfile.net/preview/7646511/page:3>
15. Мови і літератури національних меншин. URL: <https://leksii.org/13-5399.html>
16. Особливості вивчення мов національних меншин в загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням українською мовою. URL: <https://imzo.gov.ua/2016/02/19/osoblivosti-vivchennya-mov-natsionalnih-menshin-v-zagalnoosvitnih-navchalnih-zakladah-z-navchannyam-ukrayinskoju-movoju>
17. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок: Інтерактивні технології навчання. Київ: Знання, 2017. 228 с.
18. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. Київ: Знання, 2019. 297 с.
19. Статус української мови та мов національних меншин в Україні. URL: https://studopedia.su/16_162541_status-ukrainskoi-movi-ta-mov-natsionalnih-menshin-v-nezalezhniy-ukraini.html

20. Юріна О.А. Активізація пізнавальної діяльності шляхом впровадження інтерактивних технологій. URL: <https://vseosvita.ua/library/aktivizacia-piznavalnoi-dialnosti-slahom-vprovadzenna-interaktivnih-tehnologij-152100.html>

Lyubov Tarangul, Svitlana Romaniuk. Interactive methods of teaching languages of national minorities in Ukraine, their analysis.

The article presents the essence, meaning and types of interactive teaching methods, as well as highlights the problems of teaching the languages of national minorities in Ukraine. All nations have the right to self-determination. By virtue of this right, they are free to establish their political status and freely ensure their economic, social and cultural development. In addition, in order to achieve their goals, all people are free to dispose their natural resources and resources without prejudice to any obligations arising from international economic cooperation applied on the principle of mutual benefit and international law. No nation can in any case be deprived of its means of subsistence. This article is devoted to the problem of using interactive methods in teaching languages of national minorities in Ukraine. The advantages of using such methods and the peculiarities of their introduction into the educational process are substantiated. Definitions of the general concept are given and features of a choice of certain interactive methods are described. Particular attention is paid to the classification of interactive teaching methods. For Ukraine, as for any polyethnic state, the issue of national minorities is permanently relevant and requires constant study and analysis. The formation of Ukraine as an independent state put on the agenda both theoretical and practical tasks - to develop its own concept of national policy. The peculiarity of the situation was the need to simultaneously find optimal ways to develop the titular nation and national minorities. Key words: interactive learning, interactive method, foreign language of professional orientation, professional competence, educational process, educational material, brainstorming, discussion of critical

phenomenon, group discussion, educational game, forum, simulation, modeling, seminar, project method.

Key words: *interactive learning, interactive method, foreign language of professional orientation, professional competence, educational process, educational material, brainstorming, discussion of critical phenomenon, group discussion, educational game, forum, simulation, modeling, seminar, project method.*

REFERENCES

1. Varzac'ka L.D. Interaktivni metodi navchannya: lingvodidaktichni zasady. Mikolaïv, Divoslovo, 2019. № 2. S.51–55.
2. Dlya nacmenshin u shkolakh zaprovadyat' navchannya riznimi movami. URL: https://education.24tv.ua/dlya-natsmenshin-shkolah-zaprovadyat-navchannya-novini-ukrayini_n1445480 [in Ukrainian].
3. Doslidzhennya suchasnogo stanu statusu nacional'nikh menshin v Ukraïni. URL: <https://knowledge.allbest.ru/political.html> [in Ukrainian].
4. Kovalenko O. Konceptual'ni zmini u vikladanni inozemnikh mov u konteksti transformacii inshomovnoï osviti. Inozemni movi v navchal'nikh zakladakh. Kiïv, Pedagogichna presa, 2020. 347 s.
5. Koshmanova T. Kejs-metod v pedagogichnij osviti SSHA. Shlyakh osviti. 2000. № 1. S.22-24.
6. Interaktivni metodi navchannya: Navch. Posibnik. Za zag. red. P. Shevchuk i P. Fenrikha-Shchecin. Kiïv: WSAP, 2015. 170c.
7. Interaktivni metodi navchannya. URL: <https://www.sites.google.com/site/nmcmyk/naukova-dialnist/interaktivni-metodi-navcanna> [in Ukrainian].
8. Interaktivni metodi navchannya pri vivchenni mov nacional'nikh menshin v Ukraïni. URL: <http://confesp.fl.kpi.ua/node/1167> [in Ukrainian].
9. Interaktivne navchannya v Ukraïni. URL: <https://engage.org.ua/interaktyvne-navchannya-v-ukrayini> [in Ukrainian].
10. Z navchannyam movami nacional'nikh menshin. URL: <https://infopedia.su/12xada2.html> [in Ukrainian].
11. Zakhist nacional'nikh menshin, v tomu chisli Romiv, ta mov menshin v Ukraïni. URL: <https://www.coe.int/uk/web/kyiv/national-minorities> [in Ukrainian].
12. Metodichni rekomendacii shchodo vikladannya mov nacional'nikh menshin. URL: <https://www.schoollife.org.ua/metodychni-rekomendatsiyi-shhodo-vykladannya-mov-natsionalnyh-menshyn-integrovanogo-kursu-literatura-v-2016-2017-navchalnomu-rotsi> [in Ukrainian].
13. Metodichni rekomendacii pro navchannya movami korinnikh narodiv, nacional'nikh menshin u klasakh zakladiv zagal'noï seredn'oï osviti ta osoblivosti

vivchennya mov i literatur korinnikh narodiv, nacional'nikh menshin u 2020/2021 navchal'nomu roci. URL: <https://www.schoollife.org.ua/metodychni-rekomendatsiyi-pro-navchannya-movamy-korinnyh-narodiv-natsionalnyh-menshyn-u-klasah-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osvity-ta-osoblyvosti-vyvchennya-mov-i-literatur-korinnyh-narodiv-natsionaln> [in Ukrainian].

14. Movi nacional'nikh menshin. URL: <https://studfile.net/preview/7646511/page:3> [in Ukrainian].

15. Movi i literaturi nacional'nikh menshin. URL: <https://lektsii.org/13-5399.html> [in Ukrainian].

16. Osoblivosti vivchennya mov nacional'nikh menshin v zagal'noosvitnikh navchal'nikh zakladakh z navchannyam ukraïns'koyu movoyu. URL: <https://imzo.gov.ua/2016/02/19/osoblivosti-vivchennya-mov-natsionalnih-menshin-v-zagalnoosvitnih-navchalnih-zakladah-z-navchannyam-ukrayinskoyu-movoyu> [in Ukrainian].

17. Pometun O., Pirozhenko L. Suchasnij urok: Interaktivni tekhnologii navchannya. Kiïv: Znannya, 2017. 228 s.

18. Pometun O., Pirozhenko L. Interaktivni tekhnologii navchannya: teoriya, praktika, dosvid. Kiïv: Znannya, 2019. 297 s.

19. Status ukraïns'koï movi ta mov nacional'nikh menshin v Ukraïni. URL: https://studopedia.su/16_162541_status-ukrainskoi-movi-ta-mov-natsionalnih-menshin-v-nezalezhniy-ukraini.html [in Ukrainian].

20. Yurina O.A. Aktivizaciya piznaval'noï diyal'nosti shlyakhom vprovadzhennya interaktivnikh tekhnologij. URL: <https://vseosvita.ua/library/aktivizacia-piznavalnoi-dialnosti-slahom-vprovadzenna-interaktivnih-tehnologij-152100.html> [in Ukrainian].